

RATAJ (18) *sb m*

Pierwsze a jasne; -áj, -aj-.

sg N ratáj (5). ◊ *G* ratajowi (1). ◊ *A* rataja (1). ◊ *I* rataj(e)m (3). ◊ *V* rataju (1). ◊ *pl N* rataje (1), [ratajowie]. ◊ *G* Rataj (3). ◊ *I* ratajmi (1). ◊ *L* Rataj(a)ch (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII (z Cn) – XVIII w.

1. *Chłop, rolnik, też sługa folwarczny; arator Calep; agricola, agripeta, colonus, cultor, sulcator Cn* (5) : Item powyada yfch Zycubem rathayem, kthori roku przesłego wwołwarku myeyfkym fluzil dwa wyertelya rzy yemu przedacz dopuřczil *LibMal* 1547/132, 1547/132; Ity też chlopie rataiu/ pytař fię drogy doraiu. *SeklKat* A4v; *ZapKościer* 1585/56; *Calep* 97b; [*AktaSejmikPozn* 1593/169; Iż staje na tym dzieliku połowica owsem a połowicę tatarkę [!] zasiane, ratajowi tedy tego zboża zebranie wolne p. Miedzianowski zostawuje. *InwSzlachKal* 1600 nr 64].

[*Szeręg*: »poddani i ratajowie«: do którego [folwarku] jest ról dostatek wielki, które zaorywają poddani i ratajowie domowi *LustrPom* 148.]

2. *Rządca, nadzorca majątku ziemskiego; villicus Cn* (8) : Potym rychło czás fie tráfiał/ Iż pan do folwárku nówiedził: Rátay nowych fig nábierał/ A Páná imi dárował. *BierEz* A2, A2, A3v [3 r.], P4; [*Villicus est gubernator. Włodarz, Rathay Cervus F* 40/329v (*Linde*)].

rataj nad czym (1): y rzekł krol do Iozefa/ [...] káž ym [ojcu i braciom] myeřfkać na tzyřtem mieřcu/ á day ym zyemię Iefen á yefli wiefz myedzý ymi męże dowcipne vtzyń ye rataymi nad bydle^m moým *HistJóz* E2v.

Przen: Szlachcic zajmujący się gospodarstwem wiejskim (1) : Prozna to/ niech mi wierę iako kto chce łaie/ Niemař dziś w Polřcze iedno kupcy/ a rataie. *KochSat* A2.

3. *n-loc Miejsowość*: »Rataje« (5) : Item zeznal yfch przed dwyema lyathoma thu nad poznanyem v Rathay konya gnyadego yeřth vkradł *LibMal* 1543/73; Zeznal yfch wrathayach v Blacha wczora wyeczor řchlyewyka dwoye gąřzi [...] vkradł. *LibMal* 1546/109v, 1546/111 [2 r.], 123.